

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 28-08-2020 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.519.1205.2020.PS

**Pan
gen. insp. dr Jarosław Szymczyk
Komendant Główny Policji
Warszawa
e-PUAP**

Szanowny Panie Komendancie

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają wnioski dotyczące problemów wyłaniających się na tle obowiązku zakrywania ust i nosa przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego w obiektach handlowych lub usługowych, placówkach handlowych lub usługowych i na targowiskach (straganach).

Obecnie, obowiązek zakrywania twarzy i nosa wynika z przepisu § 24 ust. 1 pkt 2d rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. *w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*. Przepis ten zastąpił uprzednio obowiązujące regulacje zawarte w analogicznych rozporządzeniach Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2020 r. oraz z dnia 16 maja 2020 r.

Treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r., w zakresie w jakim dotyczyła obowiązku zakrywania ust i nosa, była przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 maja 2020 r., w którym wskazano, że - w ocenie Rzecznika - obowiązek zakrywania twarzy i nosa został nałożony z przekroczeniem upoważnienia ustawowego zawartego w art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.). Niestety, wystąpienie to nie przyniosło oczekiwanego przez

Rzecznika rezultatu w postaci przeprowadzenia takich zmian w przepisach prawa, które usunęłyby wskazane wątpliwości.

Obecnie obowiązujące przepisy dotyczące obowiązku zakrywania ust i nosa zostały wydane na niezmienionej podstawie prawnej, wątpliwości Rzecznika dotyczące prawidłowości tej regulacji pozostają aktualne.

Okoliczności powyższe mogą mieć istotne znaczenie dla egzekwowania omawianego obowiązku. W mediach podano informację o tym, że Sąd Rejonowy w Kościanie odmówił wszczęcia postępowania w sprawie o wykroczenie polegające na uchybieniu obowiązku zakrycia twarzy i nosa, zakwalifikowane we wniosku o ukaranie z art. 54 Kodeksu wykroczeń, właśnie z powodu wykroczenia przez Radę Ministrów poza delegację ustawową. Jest to co prawda orzeczenie jednostkowe, jednak jego szerokie nagłośnienie może mieć znaczenie dla kształtowania się dalszego orzecznictwa sądów powszechnych w podobnych sprawach.

Dodatkowy problem dotyczący egzekwowania obowiązku zakrywania twarzy i nosa wynika z tego, że zarówno wcześniejsze jak i obecnie obowiązujące przepisy przewidywały, że pewne kategorie osób są zwolnione z tego obowiązku. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w *sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii* w § 24 ust. 3 pkt 3 stanowi, że obowiązku tego nie stosuje się w przypadku osoby, która nie może zakrywać ust lub nosa z powodu: całościowych zaburzeń rozwoju, zaburzeń psychicznych, niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym, znacznym albo głębokim, lub trudności w samodzielnym zakryciu lub odkryciu ust lub nosa. Wcześniejsze przepisy jako zwolnione z tego obowiązku wskazywały ponadto osoby, które nie mogą zakrywać ust lub nosa z powodu stanu zdrowia, przy czym wskazywały, że okazanie orzeczenia lub zaświadczenia w tym zakresie nie jest wymagane.

Pragnę podkreślić, iż otrzymywane przez Rzecznika wnioski pochodzą zarówno od obywateli, którzy ze względu na niezakrycie ust i nosa spotkali się z odmową wpuszczenia do placówki handlowej lub odmową sprzedaży wybranych produktów, jak i od innych osób - w tym personelu placówek handlowych - obawiających się, że nieprzestrzeganie przez niektórych klientów omawianego obowiązku stwarza dla ich zdrowia zagrożenie.

Niejednokrotnie na tle odmowy wpuszczenia klienta niezakrywającego ust i nosa lub sprzedania mu towarów dochodzi do konfliktów, kończących się wezwaniem Policji. Wzywającymi bywają zarówno osoby z personelu placówki, które nie mają żadnych możliwości wyegzekwowania spełnienia tego obowiązku jak również niewpuszczone lub nieobsłużone osoby, uważające, że ich prawa do zakupu niezbędnych im produktów są naruszane, pomimo że są zwolnione z obowiązku zakrywania ust i nosa, i posiadają stosowne zaświadczenie lekarskie.

Pragnę podkreślić, że Rzecznik nie kwestionuje zasadności i celowości wprowadzenia tego obowiązku jako jednego z działań, które mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się pandemii. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich natomiast, opisane konflikty spowodowane są z jednej strony wadliwym sposobem wprowadzenia obowiązku zakrywania twarzy i nosa z drugiej zaś nieprecyzyznością i częstymi zmianami przepisów.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o przedstawienie Rzecznikowi Praw Obywatelskich informacji dotyczącej praktyki stosowanej przez Policję w związku ze wskazanymi wyżej interwencjami.

W szczególności uprzejmie proszę o podanie, jakie działania podejmuje Policja w odniesieniu do osób, które pomimo istniejącego obowiązku przebywają w placówkach handlowych nie zakrywając ust i nosa (ewentualnie, czy zachowanie takie uznawane jest za wykroczenie i ewentualnie z jakiego przepisu Kodeksu wykroczeń) oraz jakie działania podejmuje Policja w odniesieniu do osób z personelu placówek handlowych, które uniemożliwiają wejście do placówki klientom niezakrywających ust i nosa lub odmawiają sprzedaży wybranych przez takich klientów produktów, zwłaszcza w przypadku, gdy zwolnienie ze spełniania tego obowiązku wynika z posiadanego przez klienta zaświadczenia lekarskiego – czy w takich przypadkach zachowanie takie uznawane jest za wykroczenie i ewentualnie z jakiego przepisu Kodeksu wykroczeń.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/